

**UBERRIMAE FIDEI PRINCIPO TURINYS DRAUDIMO SUTARTINIUOSE
TEISINIUOSE SANTYKIUOSE****Kazimieras Zaveckas ***

*Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija
Ukmergės g. 222, 07157 Vilnius
Telefonas 243 13 87
Elektroninis paštas kzaveckas@dpk.lt*

Pateikta 2006 m. lapkričio 6 d., parengta spausdinti 2007 m. balandžio 24 d.

Santrauka. Draudimo sutartis yra priskiriama specialiai sandorių grupei, kuriai taikomas didžiausio pasitikėjimo reikalavimas (*uberrimae fidei*). Sudarant draudimo sutartis teisės aktai kiekvienai sutarties šaliai – draudėjui ir draudikui – nustato pareigą atskleisti viena kitai tam tikrus, joms žinomus faktus, kurie gali turėti įtakos sutarties šaliai priimant sprendimą dėl draudimo sutarties sudarymo arba atsisakymo ją sudaryti.

Uberrimae fidei principas yra įtvirtintas Bendrosios ir Kontinentinės teisės sistemose. Pažymėtina, kad šio principo turinys bei taikymo praktika Bendrosios ir Kontinentinės teisės sistemų valstybėse skiriasi. Straipsnyje nagrinėjamas pareigos atskleisti informaciją sudarant ir vykdant draudimo sutartis reguliavimas minėtose teisės sistemose. Taip pat pateikiama *uberrimae fidei* principo reglamentavimo analizė bei taikymo praktika Lietuvos draudimo teisės sistemoje, išskiriami tokie probleminiai klausimai kaip *uberrimae fidei* principo taikymas asmenims, kurie nėra draudimo sutarties šalys (apdraustieji, naudos gavėjai), pareigos atskleisti informaciją ribojimas.

Pagrindinės sąvokos: draudimas, draudimo sutartis, *uberrimae fidei*, aleatorinis sandoris, rizika.

ĮVADAS

Temos aktualumas. Draudimo sutartis – tai aleatorinis¹ sandoris, kuriuo draudikas išpareigoja už draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, draudimo išmoką, jeigu įvyksta draudžiamasis įvykis. Draudimo sutartimi draudikas prisiima draudėjo interesui gresiančią riziką arba jos dalį, t. y. draudimo rizika individualizuojama [2, p. 396]. Tinkamas rizikos perleidimas ir priėmimas galimas tik visapusiškai ją įvertinus. Pažymėtina, kad didžiausio pasitikėjimo reikalaujama ne tik iš draudėjo, bet ir iš draudiko. Draudikas turi tokią pačią pareigą kaip ir draudėjas – atskleisti informaciją. Draudimo sutarties šalys privalo kooperuotis, pasi-

tikėti viena kita, kad galėtų pasiekti susitarimą, reikalingą draudimo sutarčiai sudaryti bei tinkamai ją vykdyti.

Draudėjas draudimo sutartimi siekia apsaugoti savo interesą, gauti iš draudiko tokią draudimo apsaugą, kad jo interesui gresianti rizika (galimybė patirti nuostolius) būtų minimali. Tik visapusiškas draudimo sąlygų išmanymas gali užtikrinti nurodyto tikslo įgyvendinimą. Vadinasi, draudėjas, prieš sudarydamas draudimo sutartį, turi turėti informaciją apie draudimo sąlygas, draudžiamuosius ir nedraudžiamuosius įvykius, kurie bus taikomi jo interesui apsaugoti.

Sudarydamas draudimo sutartį draudikas nieko nežino apie asmenį, kuris nori sudaryti draudimo sutartį, o draudėjas žino viską, todėl jis turi pareigą atskleisti draudikui visą informaciją apie riziką [3, p. 115].

Informacijos neatskleidimas arba neteisingos informacijos suteikimas gali turėti esminės įtakos abiem sutarties šalims priimant sprendimą sudaryti draudimo sutartį. Todėl sudarant draudimo sutartis teisė reikalauja didžiausio šalių tarpusavio pasitikėjimo standarto.

* Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedros doktorantas.

¹ Aleatorinis (lot. *alea*) – susijęs su lošimo kauliukais; atsitiktinis [1, p. 56].

Draudimo sutartis yra fiduciarinė², jai keliami didžiausio pasitikėjimo (*uberrimae fidei*)³ reikalavimai. Dėl draudimo sutarties fiduciarinio pobūdžio bendrosios teisės sistemoje žinoma doktrina *caveat emptor*⁴ draudimo teisiniams santykiams nėra taikoma.

Uberrimae fidei principas taikomas visoms draudimo sutartims, nesvarbu, kokioms šakoms (gyvybės ir ne gyvybės draudimo šakos), formoms (privalomasis ir savanoriškas draudimas), grupėms arba rūšims būtų priskiriama draudimo sutartis. Tačiau pažymėtina, kad draudimo teisės doktrinoje nurodoma, jog tam tikrais atvejais *uberrimae fidei* principas gali būti ribotai taikomas su draudimo sutartimi susijusioms sutartims, pavyzdžiui, perduodant draudimo ir perdraudimo sutarčių portfelį [3, p. 115].

Lietuvos teisės moksle nėra daug darbų, kuriuose būtų nagrinėjama draudimo santykiuose įtvirtinta pareiga atskleisti informaciją, todėl ši tema turėtų būti aktuali ne tik teoriškai, bet ir praktiškai. *Uberrimae fidei* principas yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.91, 6.163 ir 6.993 straipsniuose ir taikomas Lietuvos teismų praktikoje, tačiau pasigendama išsamios nurodytų straipsnių bei pačios doktrinos mokslinės analizės, jų santykio atskleidimo.

Straipsnio hipotezė. *Uberrimae fidei* principas draudimo teisiniuose santykiuose apima sutarties šalių (draudėjo ir draudiko) abipusę teisinę pareigą atskleisti viena kitai visą informaciją, kuri gali turėti įtakos priimant sprendimą sudaryti sutartį arba jos atsisakyti, nesvarbu, ar tokios informacijos vienos iš sutarties šalių buvo pareikalauta.

Tyrimo tikslas ir uždaviniai. Atsižvelgiant į draudimo teisės doktriną bei pozityviąją teisę išnagrinėti *uberrimae fidei* principo turinį, atskirus jo elementus ir pateikti apibendrintas išvadas.

Tyrimo objektas. *Uberrimae fidei* principo turinys draudimo teisiniuose santykiuose.

Tyrimo metodikos apibūdinimas. Taikant lyginamąjį metodą atskleisti *uberrimae fidei* principo turinį Bendrosios ir Kontinentinės teisės sistemose, taikant sisteminės analizės metodą išanalizuoti nacionalinės pozityviosios teisės normas, reglamentuojančias pareigą atskleisti informaciją. Dėl darbo apimties reikalavimų šiame straipsnyje nebus išsamiai analizuojamos *uberrimae fidei* principo pažeidimo teisinės pasekmės bei draudėjo ir draudiko galimų teisių nurodytu atveju turinys.

I. DRAUDĖJO PAREIGOS ATSKLEISTI INFORMACIJĄ TURINYS

Draudėjo pareiga atskleisti žinomą informaciją apie aplinkybes, kurios gali turėti įtakos sudarant draudimo sutartį, yra pripažįstama Bendrosios ir Kontinentinės teisės sistemose. Tačiau šios pareigos apimtis ir regla-

mentavimas nurodytose teisės sistemose yra skirtingas. Šioje straipsnio dalyje bus nagrinėjamas Lietuvos nacionalinėje teisėje draudėjui numatytos pareigos atskleisti informaciją turinys, taip pat ši pareiga lyginama su analogiška pareiga, įtvirtinta Bendrosios teisės sistemos valstybėse.

Pareiga atskleisti informaciją, žinomą sutarties šaliai, įtvirtinta keliuose Lietuvos Respublikos civilinio kodekso straipsniuose. Šio kodekso 1.91 straipsnis nustato sandorio negaliojimo pagrindą, kai sandoris sudarytas dėl apgaulės, 6.163 straipsnio 4 dalis įpareigoja sandorio šalis atskleisti viena kitai žinomą informaciją, turinčią reikšmės sutarčiai sudaryti, 6.993 straipsnis nustato draudimo teisiniuose santykiuose draudėjui taikomos pareigos atskleisti informaciją turinį ir pasekmes. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 1 dalis nustato, kad prieš sudarydamas draudimo sutartį draudėjas privalo suteikti draudikui visą žinomą informaciją apie aplinkybes, galinčias turėti esminės įtakos draudžiamojai įvykio atsitikimo tikimybei ir šio įvykio galimų nuostolių dydžiui (draudimo rizikai), jeigu tos aplinkybės nėra ir neturi būti žinomos draudikui.

Analogiškos normos yra įtvirtintos Belgijos civiliniame kodekse [7, p. 153], Rusijos Federacijos civiliniame kodekse [8], Vokietijos civiliniame kodekse [9, p. 289].

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 1 dalis detalizuoja to paties kodekso 6.163 straipsnio 4 dalį ir nustato, kaip ir kokia apimtimi ikisutartiniuose teisiniuose santykiuose draudėjas privalo atskleisti informaciją draudikui, bei kartu įtvirtina *uberrimae fidei* principą, taikomą draudėjui.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 1 dalies analizė rodo, kad draudėjo pareiga atskleisti informaciją yra imperatyvi, suprantama, jeigu informacija yra žinoma draudėjui ir nėra bei negali būti žinoma draudikui. Nurodyta pareiga draudėjui neatsiranda, jeigu informacija yra jam nežinoma ir nėra esminė arba jeigu tokia informacija jau yra žinoma abiem sutarties šalims (draudėjui ir draudikui). Ji neatsiranda ir tuo atveju, jei informacija apie esmines aplinkybes turi būti žinoma draudikui dėl jo vykdomos įprastinės veiklos, pavyzdžiui, draudikui turi būti žinomos mirtingumo lentelės⁵, jei draudėjas atskleidžia informaciją apie savo amžių.

Draudėjo pareiga atskleisti informaciją draudikui gali būti taikoma tik dėl konkrečių aplinkybių, kurios yra esminės draudikui sudarant draudimo sutartį ir nustatant draudimo įmokos dydį. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 2 dalis nustato, kad esminėmis aplinkybėmis pripažįstamos aplinkybės, nurodytos standartinėse draudimo sutarties sąlygose (draudimo rūšies taisyklėse), taip pat tos aplinkybės, apie kurias draudikas raštu prašė draudėjo suteikti informaciją. Vadinas, pareiga atskleisti informaciją taikoma tik dėl tų aplinkybių, kurios būtinos nustatant draudžiamojai

² Lot. *fiducia* – pasitikėjimas [4, p. 337].

³ Lot. *uberrimae fidei* – visiškas (didžiausias) pasitikėjimas (angl. *utmost good faith*) [5, p. 333].

⁴ Lot. *caveat emptor* – principas, kad pirkėjas privalo būti apdairus [6, p. 187].

⁵ Mirtingumo lentelė (angl. *Mortality table*) – tai instrumentas, padedantis nustatyti ir įvertinti išgyvenimo ir mirties tikimybes [5, p. 222].

įvykio kilimo tikimybę ir galimų nuostolių dydį, t. y. kurios susijusios su draudėjo perduodama rizika draudikui.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 2 dalies analizė rodo, kad esminės aplinkybės privalo būti nurodytos standartinėse draudimo sutarties sąlygose (draudimo rūšies taisyklėse) arba draudiko raštiškuose prašymuose draudėjui. Nustatyti išsamaus informacijos, kuri yra esminė, sąrašo neįmanoma dėl itin didelės galimo draudimo paslaugų įvairovės. Taigi įstatymo leidėjas suteikia draudikui teisę pačiam nustatyti esmines aplinkybes, galinčias turėti reikšmės vertinant galimą riziką bei įpareigojančias nurodyti draudėjui esmines aplinkybes, kurias jis privalo atskleisti standartinėse draudimo sutarties sąlygose (draudimo rūšies taisyklėse) arba raštu paprašyti draudėjo suteikti informaciją. Vadinasi, įstatymo leidėjas, siekdamas apsaugoti draudėjo interesus, įpareigoja draudiką reikalauti esminės informacijos tik tam tikru įstatymo nustatytu būdu.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Bendrosios teisės sistemos valstybėse esminės aplinkybės atskleidimo pareiga iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti platesnė nei Kontinentinės teisės sistemoje. Bendrosios teisės sistemoje taikant *uberrimae fidei* principą laikoma, kad draudėjas žino riziką, kurią ketina perduoti draudikui, todėl privalo atskleisti visą jam žinomą informaciją apie konkrečią riziką, nesvarbu, ar draudikas iš jo tokios informacijos pareikalavo, ar ne [3, p. 115]. Taigi išplečiama informacijos, kurią draudėjas privalo atskleisti draudikui, apimtis nesiejant jos su konkrečiais, draudiko draudėjui pateiktais paklausimais. Siekiant išvengti netikslaus esminės informacijos aiškinimo Bendrosios teisės sistemos valstybėse buvo suformuoti pagrindai, padedantys nustatyti, kas laikoma esmine informacija, dar kitaip vadinama „esminės informacijos nustatymo testu“. „Esminės informacijos nustatymo testas“ – tai ilgalaikės teismų praktikos suformuluotos taisyklės, padedančios nustatyti esminių aplinkybių, kurias draudėjas privalo atskleisti draudikui, kriterijus.

Pavyzdžiui, Bendrosios teisės tradicijos valstybėse ši informacija laikytina esmine:

„Prieš tai atsisakymas suteikti draudimo apsaugą pagal tapačias arba panašias rizikas nelaikomas esmine jūrų draudimo aplinkybe, tačiau yra esminė kitų draudimo rūšių aplinkybė.

Kitos draudimo apsaugos egzistavimas dėl tų pačių rizikų yra esminė gyvybės ir nelaimingų atsitikimų draudimo, kai draudžiamasi ne nuostolių, o sumų draudimu, aplinkybė. Draudimo įmonės įprastai domisi, kokių veiksmų informacijai patikrinti ėmėsi kitos įmonės apdrausdamos gyvybę“ [10, p. 113].

Pažymėtina, kad, nors Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 2 dalis kaip speciali norma nustato, kad draudėjas privalo draudikui atskleisti esmines aplinkybes, kurios yra nurodytos standartinėse draudimo sutarties sąlygose (draudimo rūšies taisyklėse), taip pat tas aplinkybes, kurias draudikas raštu prašė draudėjo atskleisti, tačiau tai nepanaikina draudikui galimybės pripažinti draudimo sutartį negaliojančia bendraisiais pagrindais, t. y. Lietuvos Respublikos civilinio

kodekso 1.91 straipsnyje nurodytais atvejais. Vadinasi, draudėjas net ir tuo atveju, kai draudikui atskleidė visą jo pareikalautą informaciją, tačiau buvo nesąžiningas ir neatskleidė draudikui kitos jam žinomos informacijos apie faktines aplinkybes, kurias privalėjo arba galėjo numatyti kaip reikšmingas sudarant draudimo sutartį, bus laikomas pažeidęs *uberrimae fidei* principą, numatytą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.91 straipsnyje.

Atsižvelgiant į išdėstytą informaciją darytina išvada, kad ne visa informacija, kuri yra nurodoma standartinėse draudimo sutarties sąlygose (draudimo rūšies taisyklėse) arba draudiko raštiškuose prašymuose, gali būti laikoma esmine. Pavyzdžiui, pildant draudiko prašymus prieš sudarant draudimo sutartį ne visa juose nurodyta informacija turi būti laikoma esminėmis aplinkybėmis draudimo sutarčiai sudaryti. Esminės aplinkybės – tai informacija apie objektyviai egzistuojančius faktus [3, p. 130]. Subjektyvi informacija negali būti laikoma esmine, galinčia turėti įtakos kitos sutarties šaliai apsisprendžiant sudaryti draudimo sutartį (draudikui pateikta draudėjo nuomonė apie tam tikrus reiškinius neturėtų būti laikoma esmine aplinkybe bei tokios informacijos pateikimas, kai ji neatitinka objektyvių faktų, nėra laikomas *uberrimae fidei* pareigos pažeidimu). Pavyzdžiui, jeigu draudėjas, atsižvelgdamas į savo bendrą savijautą, nurodo, kad jo sveikatos būklė, jo nuomone (asmuo nesilankė pas gydytojus ir neturi objektyvios informacijos apie savo sveikatos būklę), yra gera ir kad jis jokiomis ligomis neserga, tačiau vėliau nustatoma, kad jis sutarties sudarymo metu sirgo nepagydoma liga, tokia draudėjo nurodyta informacija neturėtų būti vertinama kaip *uberrimae fidei* pareigos pažeidimas, nors jo nuomonė bei faktinė padėtis ir nesutampa. Draudėjo nuomonės pateikimas apie savo sveikatos būklę negali suteikti draudikui teisės reikalauti pripažinti draudimo sutartį negaliojančia. Vadinasi, esminėmis aplinkybėmis yra laikytina tik tokia informacija, kurią draudėjas žino kaip objektyvios tikrovės faktą.

Įstatymo leidėjas, suteikdamas draudikui teisę gauti iš draudėjo bet kokią informaciją, kuri yra esminė sudarant draudimo sutartį, kartu įpareigoja draudiką tokią informaciją tinkamai surinkti. Jeigu draudikas, draudėjui neįvykdžius pareigos atskleisti informaciją (pvz., neatsakius į raštu pateiktus draudiko paklausimus apie tam tikras aplinkybes arba neužpildžius draudėjo parengto prašymo), sudaro draudimo sutartį, tai jis netenka teisės reikalauti nutraukti draudimo sutartį arba pripažinti ją negaliojančia remdamasis tuo, kad draudėjas pažeidė *uberrimae fidei* pareigą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 3 dalis).

Jei sudarant draudimo sutartį prašoma, kad draudėjas užpildytų draudiko parengtą prašymo formą, atsakytų į tam tikrus klausimus, preziumuojama, kad nurodyti klausimai yra susiję su esminėmis draudimo sutarties sudarymo aplinkybėmis. Tačiau iš anksčiau nagrinėtos esminės aplinkybės sampratos darytina išvada, kad draudikas galėtų laikyti esmine informacija tik faktinius duomenis, kurie yra arba gali būti žinomi draudėjui ir yra objektyvūs. Draudėjas, pildydamas prašymą sudary-

ti draudimo sutartį, yra įpareigotas nurodyti teisingus duomenis (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.990 straipsnio 2 dalis). Jeigu draudėjas užpildė prašymą ir nenurodė esminės sudarant draudimo sutartį informacijos arba nurodė neteisingą informaciją, draudikui atsiranda teisė remtis draudėjo pareigos atskleisti informaciją netinkamu įvykdymu. Draudikas privalo užtikrinti, kad jo parengto prašymo turinys būtų tinkamai išaiškintas ir atskleistas draudėjui. Prašyme nurodyti klausimai turi būti suformuluoti aiškiai ir nedviprasmiškai. Aiškinant draudiko parengto prašymo turinio nuostatas turi būti taikoma *contra preferentem*⁶ taisyklė [11, p. 100]. Jeigu prašyme sudaryti draudimo sutartį yra nurodyti dviprasmiški klausimai ir draudėjas pagal klausimo esmę pateikė teisingą atsakymą, draudikas netenka teisės remtis pareigos atskleisti informaciją neįvykdytu.

Draudėjas, atskleidęs visą informaciją užpildydamas draudiko parengtą prašymo formą, nėra atleidžiamas nuo pareigos atskleisti kitą informaciją, kuri draudikui yra esminė sudarant draudimo sutartį ir kurios draudikas prašo atskirais paklausimais. Pavyzdžiui, sudarant gyvybės draudimo sutartį įprastai reikalaujama, kad draudėjas užpildytų draudiko parengtą prašymo sudaryti draudimo sutartį formą; šios pareigos įvykdymas neatleidžia draudėjo nuo pareigos atskleisti informaciją draudiko paskirtam medicinos ekspertui draudėjo medicininės apžiūros metu.

Nevykdydamas pareigos atskleisti informacijos, susijusios su esminėmis aplinkybėmis, draudėjas suteikia draudikui teisę ginčyti draudimo sutarties galiojimą. *Uberrimae fidei* principas taikomas tada, kai draudėjas nesuteikia informacijos draudikui, t. y. sudarant draudimo sutartį neatskleidžia informacijos, taip pat ir tais atvejais, kai draudėjas suteikė draudikui melagingą informaciją apie esmines aplinkybes žinodamas, kad ji yra melaginga. Taigi pareiga atskleisti informaciją apima draudėjo pasyvų elgesį, neveikimą (informacijos neatskleidimas) bei aktyvius veiksmus (informacijos pateikimas žinant, kad ji melaginga).

Gyvybės draudimo sutartims būdinga tai, kad *uberrimae fidei* principas nėra taikomas informacijai, susijusiai su draudėjo, apdraustojo arba kitų asmenų genetiniais tyrimais. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 100 straipsnio 1 dalis draudžia draudikui reikalauti genetinių tyrimų duomenų. Pažymėtina, kad dėl nurodyto ribojimo galima būtų išskirti dvi pagrindines nuomones. Draudikai teigia, kad genetinės informacijos rinkimas pakeistų dabartinį rizikos vertinimą sudarant gyvybės ir sveikatos draudimo sutartis bei suteiktų galimybę tiksliau nustatyti tam tikrų rizikų grėsmes. Atskleisti nurodytą informaciją būtų naudinga ir pačiam draudėjui pasirenkant atitinkamą draudimo produktą, atsižvelgiant į genetinių tyrimų rezultatus [12, p. 38]. Kita šalis mano, kad įteisinus genetinių tyrimų rezultatų naudojimo galimybę sudarant draudimo sutartis gali kilti apdraudžia-

mumo problema, t. y. draudikai, remdamiesi genetiniais tyrimais, galėtų reikalauti keisti draudimo apsaugą arba turėtų pagrindą didinti draudimo įmokas. Potencialūs draudėjai nurodo, kad draudikas, gavęs genetinių tyrimų rezultatus, gali nesudaryti draudimo sutarties. Taip pat keliama asmens privatumo problema, nes nurodyta informacija yra tiesiogiai susijusi ne tik su konkrečiu asmeniu, bet ir su visa jo šeima (genetinis paveldimumas) [13, p. 658].

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 100 straipsnio 2 dalis nelaiko *uberrimae fidei* principo pažeidimu draudėjo pareigos, numatytos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 ir 6.1010 straipsniuose, neįvykdymo dėl neatsargumo bei nesuteikia draudikui teisės remtis nurodytuose straipsniuose numatytomis teisėmis, jei nuo gyvybės draudimo sutarties sudarymo arba atitinkamai nuo draudimo rizikos padidėjimo praėjo daugiau kaip 10 metų.

Uberrimae fidei principo taikymo galimos pasekmės skiriasi – tai priklauso nuo draudėjo neįvykdytos pareigos atskleisti informaciją kaltės formos. Draudėjui tyčia neįvykdžius pareigos atskleisti informaciją arba suteikus esminę sudarant draudimo sutartį informaciją žinant, kad ji melaginga, draudikas įgyja šias teises: reikalauti pripažinti draudimo sutartį negaliojančia (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 4 dalis), nutraukti draudimo sutartį (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.1010 straipsnio 3 dalis), atsisakyti mokėti draudimo išmoką (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.1012 straipsnio 2 dalis). Jei draudėjas dėl neatsargumo neįvykdė pareigos atskleisti informaciją, draudikas privalo:

1. jeigu nėra įvykęs draudžiamasis įvykis, pasiūlyti draudėjui pakeisti draudimo sutartį (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 5 dalis);
2. jeigu yra įvykęs draudžiamasis įvykis, išmokėti draudimo išmoką, kuri būtų išmokama, jei draudėjas būtų įvykdęs pareigą atskleisti informaciją (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 6 dalis).

Pažymėtina, kad kartu su draudėju draudimo sutartyje numatytais atvejais pareiga atskleisti informaciją gali būti taikoma apdraustajam ir naudos gavėjui. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 85 straipsnis nustato, kad draudimo sutartyje galima numatyti apdraustojo, naudos gavėjo pareigas, kurias jie privalo įvykdyti. Nurodyta sąlyga ypač aktuali gyvybės draudimo sutartyse, kuriose draudėjas ir apdraustasis nesutampa. Pažymėtina, kad apdraustasis bei naudos gavėjai nėra laikomi draudimo sutarties šalimis, tačiau tam tikrais atvejais tik jie gali suteikti informaciją, reikalingą draudimo sutarčiai sudaryti bei vykdyti. Pavyzdžiui, tais atvejais, kai draudėjas sudaro gyvybės draudimo sutartį dėl kito asmens (apdraustojo) gyvybės, draudikas gali reikalauti pateikti tam tikrą informaciją bei duomenis apie apdraustojo sveikatą, amžių, žalingus įpročius, ligas ir t. t. Asmuo, pasitelkęs trečiuosius asmenis sutarčiai sudaryti, turi atsakyti už jų veiksmus arba neveikimą. Taigi apdraustajam arba naudos gavėjui pažeidus *uberrimae*

⁶ *Contra preferentem* – tai taisyklė, kai sutarties sąlygos dviprasmiškumas aiškinamas ją suformavusios sutarties šalies nenaudai [11, p. 30].

fidei principą draudimo sutarties sudarymo stadijoje draudikas galėtų pasinaudoti savo teisėmis, numatytais Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnyje. Analizuojant užsienio valstybių pozityviąją teisę bei teisės doktriną matyti, kad *uberrimae fidei* principas taip pat yra taikomas draudėjui bei apdraustajam. Pavyzdžiui, Kanados Kvebeko provincijos civilinio kodekso 2408 straipsnis nustato, kad draudėjas ir, jeigu draudikas reikalauja, apdraustasis privalo atskleisti informaciją, reikšmingą sudarant draudimo sutartį [14]. Australijos teisės reformos komisija yra nurodžiusi, kad informacija, pateikta draudikui apdraustojo, kuris nėra draudėjas, turi būti laikoma kaip pateikta paties draudėjo [11, p. 112].

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 85 straipsnis riboja draudiko teisę remtis naudos gavėjo arba apdraustojo pareigų pagal draudimo sutartį nevykdymu, jeigu jie nežinojo, kad draudimo sutartis sudaryta, ir savo pareigų pagal draudimo sutartį arba jeigu neturi galimybės įvykdyti tokių pareigų. Tačiau draudikas gali remtis tuo, kad draudėjas neįvykdė savo pareigos pranešti apdraustajam arba naudos gavėjui apie draudimo sutartį ir iš jos kylančias pareigas. Nurodyto straipsnio analizė leidžia daryti išvadą, jeigu už draudėją ikisurtiniuose santykiuose informaciją apie esmines aplinkybes draudikui teikia apdraustasis, draudėjas atsako draudikui Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio nustatyta tvarka už informacijos žinančią, kad ji melaginga, pateikimą draudikui.

II. DRAUDIKO PAREIGOS ATSKLEISTI INFORMACIJĄ TURINYS

Pareiga atskleisti informaciją taikoma abiem draudimo sutarties šalims. Draudiko pareiga atskleisti informaciją pirmiausia yra susijusi su draudimo sąlygų atskleidimu draudėjui. Įprastai draudimo sutartys yra sudaromos pagal draudiko parengtas draudimo rūšies taisykles, todėl draudikas privalo sudaryti sąlygas asmenims viešai susipažinti su draudimo rūšies taisyklėmis bei prieš sudarant draudimo sutartį įteikti jų sąlygas draudėjui (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.992 straipsnio 2 dalis). Draudiko pareiga viešai supažindinti asmenis su draudimo rūšies taisyklėmis įgyvendinama skelbiant taisykles draudimo įmonės interneto tinklalapyje (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 77 straipsnio 2 dalis). Nors draudimo rūšies taisyklės privalo būti viešai paskelbtos ir draudėjai, prieš sudarydami draudimo sutartį, turi galimybę susipažinti su šiomis sąlygomis, Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas įpareigoja draudiką prieš sudarant draudimo sutartį įteikti draudimo taisykles draudėjui. Atsižvelgiant į išdėstytą informaciją darytina išvada, kad su draudimo sutarties taisyklėmis, kaip sudėtine draudimo sutarties dalimi, draudėjas privalo turėti galimybę susipažinti ne tik prisijungdamas prie draudimo įmonės tinklalapio, bet ir iš draudiko gaudamas draudimo taisyklių redakciją, kuri galiojo draudimo sutarties sudarymo metu.

Lietuvos teismų praktika ypatingą dėmesį skiria tam, kad būtų tinkamai įgyvendinta draudiko pareiga at-

skleisti informaciją draudimo sutarties metu. Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nagrinėtose bylose *UAB „Pozicija“ v. AB „Lietuvos draudimas“* [15], *Olga Dubnikova v. AB „Lietuvos draudimas“* [16], *UAB „ERGO Lietuva“ v. P.Varkojo individuali įmonė* [17] buvo konstatuota, kad draudiko pareiga atskleisti informaciją apie draudimo sutarties sąlygas (draudimo rūšies taisykles) įvykdoma ne tik įteikiant draudimo rūšies taisykles draudėjui, bet ir tinkamai išaiškinant jų turinį. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad tais atvejais, kai draudimo sutartis sudaroma prisijungimo būdu pagal vienos iš šalių parengtas standartines sąlygas, šios sąlygos yra sudėtinė sutarties dalis ir privalomos kitai šaliai tik tuo atveju, jeigu standartines sutarties sąlygas parengusi sutarties šalis tinkamai supažindino su jomis kitą šalį. Aplinkybę, kad su standartinėmis sutarties sąlygomis kita sutarties šalis buvo tinkamai supažindinta, turi įrodyti standartines sutarties sąlygas parengusi šalis [15].

Vadinasi, draudikas, parengęs draudimo rūšies taisykles, bet iki sutarties sudarymo neįvykdęs pareigos tinkamai supažindinti su jomis draudėją, atsisakydamas mokėti draudimo išmoką arba ją sumažindamas negali jomis remtis.

Draudiko pareiga atskleisti informaciją taip pat yra susijusi su: draudiko pavadinimo, draudimo įmonės rūšies, adreso, draudiko padalinio ar draudiko atstovo adreso (jei draudimo sutartis sudaroma ne draudiko buveinėje), iš draudimo sutarties kylančių arba su ja susijusių ginčų sprendimo tvarkos, draudiko elgesio, kai draudėjas pažeidžia draudimo sutarties sąlygas bei kitos informacijos atskleidimu draudėjui (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 8 dalis).

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas taip pat nustato, kad fiziniams asmenims draudikas, be informacijos, nurodytos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnio 8 dalyje, privalo atskleisti informaciją apie draudimo sutarčiai taikomą teisę bei, jeigu draudimo sutarties šalys gali laisvai pasirinkti taikomą teisę, teisę, kurią pasirinkti siūlo draudikas.

Jeigu draudimo veiklą Lietuvos Respublikoje vykdo kitos Europos Sąjungos valstybės narės draudimo įmonė, pasinaudodama steigimosi teise arba teise teikti paslaugas neįsisteigus (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 56–59 straipsniai), tai visuose draudėjui išduotuose dokumentuose turi būti nurodytas draudiko buveinės adresas arba, jeigu sutartis sudaroma su draudiko filialu, draudiko filialo adresas [18]⁷.

Draudikas, vykdamas gyvybės draudimo šakos draudimo veiklą, prieš sudarydamas gyvybės draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjui, sutartis arba keisdamas investavimo objektą, privalo raštu informuoti draudėją apie pasirenkamus investavimo objektus [19].

Atkreiptinas dėmesys, kad draudiko pareiga atskleisti informaciją reguliuojama ne tik nacionaliniu, bet

⁷ Nurodytu nutarimu yra įgyvendinta 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvos 92/49/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu draudimu, išskyrus gyvybės draudimą, suderinimo, iš dalies pakeičiančios Direktyvas 73/239/EEB ir 88/357/EEB (trečioji ne gyvybės draudimo direktyva) 45 straipsnio 1 dalies nuostata.

ir tarptautiniu lygiu. Pažymėtina, kad Tarptautinė draudimo priežiūrų asociacija, kurios narė yra ir Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija, yra paskelbusi „Draudimo verslo veiklos principus“ [20] bei „Informacijos, susijusios su investavimu bei rizika, atskleidimo standartus draudikams ir perdraudikams“ [21]. Nurodytuose dokumentuose įtvirtinti pagrindiniai draudiko pareigos atskleisti informaciją principai, kurie yra įgyvendinti Lietuvos Respublikos draudimo įstatyme bei poįstatyminiuose teisės aktuose.

III. PAREIGA ATSKLEISTI INFORMACIJĄ ATSIKIRIMAS IR GALIOJIMAS

Pareiga atskleisti informaciją pirmiausia taikoma draudimo sutarties sudarymo stadijoje, t. y. ikisutartiniuose teisiniuose santykiuose, kai šalys derasi dėl sutarties sąlygų, draudimo apsaugos apimtys ir pan. Informacija turi būti visiškai atskleista iki to momento, kai sutartis, sukurianti šalims teises ir pareigas, laikoma sudaryta. Draudimo sutartis įprastai sudaroma draudikui akceptuojant draudėjo pasiūlymą sudaryti draudimo sutartį. Vadinas, draudėjas pareigą atskleisti informaciją privalo įgyvendinti iki sutarties sudarymo momento. Tuo atveju, kai draudikas yra draudikų asociacija, žinoma Lloyds vardu, draudėjas turi pareigą atskleisti informaciją kiekvienam paskesniai rizikos perėmėjui (angl. *underwriter*), nes kiekvienas „*slipas*“⁸ sudaro atskirą draudimo sutartį [3, p. 118].

Pareiga atskleisti informaciją tokia pat apimtimi, kaip ir sudarant draudimo sutartį, turėtų būti taikoma draudimo sutarties pratęsimo (atnaujinimo) metu [10, p. 116].

Bendrosios teisės sistemos valstybėse pareigą atskleisti informaciją taiko tik ikisutartiniams teisiniams santykiams, t. y. iki sutarties sudarymo bei draudimo sutarties atnaujinimo (pratęsimo) metu [11, p. 93], tačiau pažymėtina, kad analogiškos taisyklės taikomos ir esant padidėjusiai rizikai ir kitomis aplinkybėmis, reikšmingomis draudimo sutarčiai [10, p. 117].

Draudimo sutarties galiojimo metu draudėjui pareiškus norą pakeisti draudimo sutarties sąlygas, įtraukiant naujas draudimo rizikas, išplečiant draudimo apsaugą, padidinant draudimo sumas ar atliekant kitus pakeitimus, draudėjui turi galioti *uberrimae fidei* principas atskleisti informaciją apie esmines aplinkybes.

Pagal Lietuvos draudimo teisę pareiga atskleisti informaciją gali atsirasti ne tik sutarties sudarymo momentu, bet ir sutarties galiojimo metu. Pavyzdžiui, rizikos padidėjimo atvejai – Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.1010 straipsnio 1 dalis nustato, kad jeigu sutarties galiojimo metu iš esmės pasikeičia draudimo sutartyje numatytos aplinkybės, dėl kurių padidėja arba gali padidėti draudimo rizika, apie tai draudėjas privalo pranešti draudikui, kai tik apie tokius pasikeitimus sužino. Nurodyta pareiga taikoma besąlygiškai, nesvarbu, ar ji numatyta draudimo sutartyje, ar ne. Draudikas privalo

būti informuotas nedelsiant apie rizikos padidėjimo aplinkybes, kai jos tapo žinomos draudėjui. Šiuo atveju būtina atkreipti dėmesį į tai, kad pareiga informuoti, atsiradusi draudimo sutarties galiojimo momentu, turi būti įgyvendinama tuoj pat, nes bet koks delsimas pranešti šią informaciją iš esmės gali pažeisti draudiko, prisiėmusio riziką, interesus. Visos kitos aplinkybės, susijusios su pareiga atskleisti informaciją, pavyzdžiui, informacijos turinys, pareigos atskleisti informaciją apimtis, taikomi tokia pačia apimtimi kaip ir aptartu pareigos atskleisti informaciją sutarties sudarymo momentu atveju. Išimtis draudikui remtis rizikos padidėjimu yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 100 straipsnio 6 dalyje, kai draudimo rizika padidėja gyvybės draudime dėl draudėjo arba apdraustojo amžiaus ir (ar) ligos, išskyrus atvejus, kai draudėjas arba apdraustasis tyčia sukelia sau ligą. Pažymėtina, kad nurodytu atveju netaikoma *clausula rebus sic stantibus*⁹ doktrina, pagal kurią tolesnis sutarties galiojimas priklauso nuo sutarties sudarymo metu galiojusių aplinkybių pasikeitimo [22, p. 439]. Nurodyta norma įstatymų leidėjas nori užtikrinti draudimo teisinių santykių stabilumą, tęstinumą bei apsaugoti draudėjo ir apdraustojo interesus, nes amžius objektyviai yra susijęs su didesne mirties arba ligos rizika, todėl draudikas, sudarydamas draudimo sutartį, privalo iš anksto įvertinti nurodytas aplinkybes.

Pareiga atskleisti informaciją taip pat atsiranda, kai pasikeičia apdrausto turto savininkas, paskiriamas arba pakeičiamas naudos gavėjas. Tokiu atveju naujasis turto savininkas nedelsdamas privalo raštu pranešti draudikui apie nuosavybės teisės perėjimą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.1011 straipsnio 2 dalis).

IŠVADOS

1. Draudimo sutartims taikomo *uberrimae fidei* principo esmė ta, kad sutarties šalys privalo viena kitai atskleisti visus faktus ir aplinkybes, kurios gali turėti įtakos sutarties šalies sprendimui sudaryti sutartį arba atsisakyti priimti pasiūlymą ją sudaryti. *Uberrimae fidei* principas yra abipusis, t. y. pareiga atskleisti informaciją taikoma ir draudėjui, ir draudikui. Visoms draudimo sutartims¹⁰, neatsižvelgiant į draudimo grupę, rūšį, formą, yra taikoma *uberrimae fidei* doktrina.

2. Pareiga atskleisti esmines aplinkybes, turinčias reikšmės sutarties šalies sprendimui dėl sutarties sudarymo, egzistuoja nepriklausomai nuo to, ar yra vienos iš šalių prašymas ir/ar reikalavimas atskleisti jas, ar ne. Sistemine Lietuvos Respublikos civilinio kodekso analize rodo, kad draudėjas privalo būti sąžiningas bei atskleisti draudikui informaciją, reikšmingą sudarant draudimo sutartį, kurios draudikas nenurodė draudimo sutarties sąlygose arba raštu draudėjui pateiktame prašyme pateikti informaciją. Taigi įstatymų leidėjas saugo draudi-

⁸ „Slipas“ (ang. *slip*) – elektroninis arba popierinis dokumentas, kuriame draudimo brokeris aprašo draudžiamą riziką [5, p. 305].

⁹ Lot. *clausula rebus sic stantibus* – principas, taikomas sutartims, sutartis galioja, kol nepasikeičia esminės aplinkybės, sutartos sutarties sudarymo momentu.

¹⁰ Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.1016 straipsnio 2 dalį *uberrimae fidei* principas *mutatis mutandis* taikytinas ir perdraudimo teisiniams santykiams.

ko interesą draudėjo apgaulės atveju (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.91 straipsnis). Pažymėtina, kad analogiškas reikalavimas taikomas ir Bendrosios teisės sistemos valstybėse.

3. Straipsnyje atlikta analizė leidžia daryti išvadą, kad esminė informacija, reikšminga priimant sprendimą dėl draudimo sutarties sudarymo, yra tik objektyvi informacija apie realiai egzistuojančius faktus bei turi būti žinoma tai šaliai, iš kurios reikalaujama įvykdyti pareigą atskleisti informaciją. Vadinasi, draudiko reikalaujama atskleisti informaciją draudimo sąlygose arba atskiruose prašymuose apie esmines aplinkybes yra tik išorinė tokios informacijos pateikimo forma. Kiekvienu konkrečiu atveju, ar informacija gali būti laikoma esmine, reikia vertinti pagal objektyvumo ir žinojimo kriterijų. Pažymėtina, kad subjektyvi informacija (pvz., nuomonė, įsitikinimas ir pan.) negali būti laikoma esmine sudarant draudimo sutartis.

4. Pareiga atskleisti informaciją arba jos netinkamo įvykdymo teisinės pasekmės gali būti ribojamos siekiant apsaugoti viešąjį interesą (pvz., informacijos atskleidimo apie genetinių tyrimų rezultatus ribojimas). Pareigos atskleisti informaciją apimtis taip pat gali būti išplečiama kitiems asmenims, nesantiems draudimo sutarties šalimi (pvz., apdraustojo, naudos gavėjo).

5. *Uberrimae fidei* principo taikymas pirmiausia yra susijęs su ikisutartiniais draudimo sutarties šalių santykiais. Esminės aplinkybės, atsiradusios draudimo sutarties galiojimo metu, taip pat privalo būti atskleistos. Pareiga atskleisti informaciją taikoma visa apimtimi draudimo sutarties atnaujinimo momentu.

LITERATŪRA

1. Dabartinės Lietuvių kalbos žodynas. IV leidimas / Red. S. Keinis. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000.
2. **Серебровский В. И.** Избранные труды. Очерки советского страхового права. – Москва: Статут, 1997.
3. **Merkin R.** Colinvaux's Law of Insurance. Seventh Edition. – London: Sweet & Maxwell, 1997.
4. **Суханов Е.** Гражданское право. Том I. – Москва: Wolters Kluwer, 2004.
5. **Bennett C.** Dictionary of Insurance. – London: Longman Group UK Limited, 1997.
6. **Wahmeir S.** Oxford Advanced Learner's Dictionary. Sixth edition. – Oxford University Press, 2002.
7. **Herbots J. H.** International Encyclopedia of Law. Contracts. Belgium. – The Hague: Kluwer Law International, 1998.
8. **Гражданский кодекс Российской Федерации (части первая и вторая) (с изменениями от 20 февраля, 12 августа 1996 г., 24 октября 1997 г., 8 июля, 17 декабря 1999 г., 16 апреля, 15 мая 2001 г.)** Принят Государственной Думой 21 октября 1994 года.
9. **Knappmann U.** Versicherungsvertragsgesetz. Kommentar zu VVG und EGVVG sowie Kommentierung wichtiger Versicherungsbedingungen – unter Berücksichtigung des ÖVVG und österreichischer Rechtsprechung. – München: Verlag C. H. Beck, 2004.
10. **Birds J.** Modern Insurance Law. – London: Sweet & Maxwell, 1997.
11. **The Law Reform Commission.** Insurance Contracts. – Canberra: Australian Government Publishing Service, 1982.
12. **Privacy Commissioner.** The Privacy implications of genetic testing. Information Paper No. 5. – Commonwealth of Australia 1996. Interneto tinklapis <http://www.privacy.gov.au/publications/index.html>. Prisijungimo laikas: 2006-03-23, 14:20.
13. **Black K. and Skipper H. D.** Life & Health Insurance. Thirteenth Edition. – The Prentice Hall. Upper saddle river: New Jersey 07458, 2000.
14. **The Civil Code of Québec.** Interneto tinklapis <http://www.canlii.org/qc/laws/sta/ccq/20060213/whole.html>, prisijungimo laikas: 2006-03-27, 14:20.
15. **Lietuvos Aukščiausiojo Teismo** 2000 m. gegužės 3 d. nutartis c. b. *UAB „Pozicija“ v. AB „Lietuvos draudimas“*, Nr. 3K-3-486/2000, kategorija 43.
16. **Lietuvos Aukščiausiojo Teismo** 2003 m. gruodžio 1 d. nutartis c. b. *Olga Dubnikova v. AB „Lietuvos draudimas“*, Nr. 3K-3-1150/2003, kategorija 21.2.2.9.
17. **Lietuvos Aukščiausiojo Teismo** 2005 m. spalio 5 d. nutartis c. b. *UAB „ERGO Lietuva“ v. P.Varkojo individuali įmonė*, Nr. 3K-3-454/2005, kategorija 73.2.5.1.2.
18. **Lietuvos Respublikos** draudimo priežiūros komisijos 2004 m. birželio 1 d. nutarimas Nr. N-77 „Dėl informacijos pateikimo draudėjui“ // Valstybės žinios. 2004. Nr. 90-3345.
19. **Valstybinės** draudimo priežiūros tarnybos prie Finansų ministerijos 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas Nr. 623 „Dėl informacijos, sudarant gyvybės draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjui, sutartį, pateikimo“ // Valstybės žinios. 2002. Nr. 127-5771.
20. **International Association of Insurance Supervisors.** Principles for the Conduct of Insurance Business. 1999. Interneto tinklapis – www.iaisweb.org. Prisijungimo laikas: 2006-03-23, 14:15.
21. **International Association of Insurance Supervisors.** Standards on Disclosures concerning Investment Risks and Performance for Insurers and Reinsurers. 2005. Interneto tinklapis – www.iaisweb.org. Prisijungimo laikas: 2006-03-23, 14:00.
22. **Zweigert K., Kotz H.** Lyginamosios teisės įvadas. – Vilnius: Eugrimas, 2001.
23. **Lietuvos Respublikos** draudimo įstatymas // Valstybės žinios. 2003. Nr. 94-4246.
24. **Lietuvos Respublikos** civilinis kodeksas // Valstybės žinios. 2000. Nr. 74-2262.

THE SUBJECT-MATTER OF *UBERRIMAE FIDEI* DOCTRINE APPLICABLE TO INSURANCE CONTRACTS

Kazimieras Zaveckas*

Insurance Supervisory Commission
of the Republic of Lithuania

Summary

This article deals with the main issues related to disclosure of essential information in insurance contracts. *Uberrimae fidei* (of utmost good faith) doctrine applies substantially

* Doctoral Candidate of Department of Civil and Commercial Law, Law Faculty, Mykolas Romeris University.

to all kinds and branches of insurance contracts, including re-insurance contracts as well. This doctrine requires a higher standard of good faith between parties of insurance contract. Insurance contracts are different from other kinds of contracts as the parties are not on equal footing and could involve other party into the contract in ignorance of material facts.

The parties are bound to disclose information which is material before the contract is concluded. The duty of discloser requires that statements made by policyholder would be of facts and not opinion. The insurer could not rest on opinion of insured, as misstated fact, in case if opinion is different from real situation (legal facts). The insured must disclose only facts that he knows as well as those actually known by him. The material fact is any fact that will influence the decision of prudent insurer to conclude an insurance contract and assessment of transferable risk of insured or policyholder.

According to the Civil Code of the Republic of Lithuania only a policyholder must disclose information to the insurer. The Law on Insurance establishes that the insurer has possibility to determine obligations as well for the insured, beneficiary

or third party. Thus, the duty to disclose information applies not only to the policyholder, but also to the insured, beneficiary or third party as well. The duty to disclose applies to information which is fixed in regulations of standard cover prepared by the insurer or in additional requests submitted by the insurer to the policyholder. According to the Civil Code of the Republic of Lithuania (Art. 1.91) insurer could stand on undisclosed information for which insurer does not asked policyholder, but which prudent and honest policyholder would disclose in any case.

The duty of discloser is borne by both parties of the insurance contract. The insurer's duty to disclose facts are related to explanation of conditions of standard cover to policyholder, disclose the title, the place of residence and other information to policyholder. This duty is fixed in the Civil Code of the Republic of Lithuania and the Law on Insurance of the Republic of Lithuania.

Keywords: insurance, insurance contract, uberrimae fidei, aleatory contract, risk.